

جنایت‌های تلخ خانوادگی

قاتلان خانوادگی اغلب به دلیل مصرف شیشه یا سوءظن دست به جنایت‌های هولناکی می‌زنند. طی سال‌های اخیر شاهد تلخ‌ترین جنایت‌ها در حوزه قتل‌های خانوادگی بودیم. این قاتلان اغلب مرد بوده و با چاقو مرتکب قتل شده‌اند. زمانی که دچار جنون می‌شوند پسر، جوان و کودک برایشان مهم نیست و از پدر و مادر گرفته تا همسر و فرزندشان را هدف ضربه‌های مرگبار خود قرار می‌دهند.

خودکشی پس از قتل

در آخرین روزهای دی ماه سال گذشته، اهالی خیابانی در کرمانشاه، ساعت هفت صبح در تماس با مرکز فوریت‌های پلیسی ۱۱۰ اعلام کردند از خانه یکی از همسایگان صدای شلیک گلوله به گوش رسیده است. مأموران دقایقی بعد خود را به محل حادثه رساندند و وقتی کسی در راه رویشان باز نکرد با شکستن در وارد خانه شدند. آنها ناگهان خود را در برابر پنج جسد دیدند و موضوع را به پلیس اطلاع دادند. پلیس بعد از حضور در محل جنایت متوجه شد هر پنج نفر با شلیک گلوله از پا درآمده‌اند. سلاح در نزدیکی یکی از مقتولان بود و شواهد

قتل به دلیل سوءظن

اردیبهشت امسال در جنایتی هولناک، پدری به علت سوءظن دو دخترش را به قتل رساند. این مرد که بعد از کشتن دخترانش متواری شده بود، بعد از دستگیری ادعا کرد که دیگر از دست آبروریزی‌های آنها خسته شده بود به همین دلیل تصمیم گرفت دخترانش را به قتل برساند و به

قتل عام مرد چادر نشین

هشتم مرداد امسال ازدواج پنهانی و چادر نشینی زوج جوان، باعث وقوع قتل عام خانوادگی در اهواز شد. در این جنایت، مرد خشمگین هشت عضو خانواده‌اش را مورد حمله قرار داد و طی این حمله پدر و خواهر مرد مهاجم و همچنین دو کودک از پای درآمدند. مأموران در جریان تحقیقات پی بردند، پسر سی و دو ساله خانواده سال‌ها پیش قصد ازدواج با دختر مورد علاقه‌اش را داشته اما به دلیل مخالفت‌های خانواده‌اش همراه این دختر فراری شده و با وی ازدواج کرده است. «دانش» با خرید اقساطی

یک نیشان وانت با تازه عروس از شهر خارج شده و زندگی پنهانی‌شان را در پشت نیشان آبی رنگ و زیر چادر آن شروع می‌کنند. پس از مدتی زوج جوان صاحب دختری می‌شوند و زندگی در زیر چادر نیشان را ادامه می‌دهند تا این که خودروی آنها به دلیل نپرداختن اقساط از سوی پلیس توقیف می‌شود. خانه چادری دانش و خانواده‌اش به خط پایان می‌رسد و زوج جوان مجبور به بازگشت به اهواز می‌شوند. وقتی خانواده‌های دختر و پسر آنها را می‌بینند به ناچار ازدواج آنان را می‌پذیرند، اما مخالفت‌ها همچنان تنش‌زا بوده و این زن و شوهر و دو کودک آنها را به مخاطره می‌اندازد و در نهایت مشخص شد دانش که از این وضع خسته شده بود، دست به جنایت هولناکی زده است.

پدرم را گوسفند دیدم و کشتم!

مرداد امسال مرد شیشه‌ای تحت تاثیر توهم مواد مخدر پدرش را در یکی از استان‌های غربی کشور کشت. قاتل در بازجویی‌ها گفت: روز حادثه مقدار زیادی مواد مخدر شیشه مصرف کرده بودم. حالت عادی نداشتم به همین دلیل متوجه

گوسفندی شدم که وارد اتاق شد. چند بار با داد و فریاد از گوسفند خواستم از اتاق خارج شود، اما او به سمت من آمد و مجبور شدم با چاقو گلویش را ببرم. پس از ساعتی به حالت عادی برگشتم و متوجه شدم پدرم را به جای گوسفند دیده و گلویش را بریده بودم.

جنایت‌های خوددمانی

خیانت، عصبانیت‌های آنی و مصرف مواد توهم‌زا مهم‌ترین دلایل وقوع قتل‌های خانوادگی است

سعیده اسدیان

«مرد معتاد برادرش را کشت»، «قتل مادر با شلیک هفت گلوله»، «قتل خواهر برای جلوگیری از ازدواج او»، «قتل زن جوان به دست شوهر شیشه‌ای»، «قتل سه عضو خانواده در کمال خونسردی» و ...

اینها فقط بخشی از تیترا اخبار قتل‌های خانوادگی است که هر روز بخشی از اخبار صفحات حوادث روزنامه‌ها را به خود اختصاص می‌دهد. قتل خانوادگی اصطلاحی است که برای جنایت‌های درون خانواده‌ای استفاده می‌شود، جنایت‌هایی که در آن یکی از اعضای خانواده اقدام به کشتن عضو دیگر می‌کند، البته در برخی موارد و پس از وقوع جنایت، قاتل با خودکشی به کابوس دیگر کشتی برای خود پایان می‌دهد. این جنایت‌ها در دسته‌بندی قتل‌های کشور بیشترین آمار را به خود اختصاص داده است.

راهروهای دادگاه‌های کیفری روزانه میزبان قاتل یا قاتلانی است که با همسر خود را کشته‌اند یا با اقدامی جنون‌آمیز به زندگی پدر، مادر، خواهر یا برادر خود پایان داده‌اند. سال‌هایی نه چندان دور اکثر قتل‌ها توسط مردان خانواده صورت می‌گرفت اما در سال‌های اخیر زنان نیز در این مسیر قدم گذاشته و گاهی مرتکب جنایت‌هایی هولناک می‌شوند.

بر اساس آمار، قتل‌های خانوادگی یک سوم قتل‌های کشور را به خود اختصاص داده است، قتل‌هایی که با انگیزه‌های متفاوت رخ می‌دهد و خانواده‌هایی را عزاوار می‌کند. قاتلان خانوادگی پس از قتل از کرده خود ابراز پشیمانی می‌کنند، اما دیگر دیر است و آنها در تصمیم لحظه‌ای دست به این جنایت زده‌اند. مردان بر اثر عصبانیت لحظه‌ای مرتکب قتل می‌شوند اما زنان با برنامه‌ریزی دست به قتل می‌زنند و در اغلب قتل‌ها ابتدا همسران خود را بیهوش می‌کنند.

این گونه قتل‌ها از نظر انگیزه و علل، به دو دسته تقسیم می‌شود؛ دسته اول قتل‌های اتفاقی که در پی خشونت موجود در خانواده‌ها به وجود می‌آید و در بسیاری اوقات یک درگیری ساده بدون هیچ انگیزه به قتل منجر می‌شود و متهم هیچ‌گاه حتی به فکرش هم نمی‌رسد این درگیری ممکن است به قتل منتهی شود. در این قبیل درگیری‌ها آلت قتاله معمولاً همان وسایل خانه همچون چاقو و قیچی و اجسام قابل پرتاب است. در دسته دوم هم با قتل‌هایی مواجه هستیم که با طرح نقشه قبلی و با انگیزه‌های روشن به مرحله اجرا می‌رسد. این قتل‌ها معمولاً در پی رابطه نامشروع همسر و افشا شدن آن نزد دیگری یا اختلاف فرزندان با والدین اتفاق می‌افتد.

نگاه کارشناسی ۴

دکتر علی نجفی توانا/ جرم‌شناس: بیشتر قتل‌های خانوادگی در خانواده‌هایی با سطح فرهنگ و تحصیلات پایین رخ می‌دهد که افراد قدرت کنترل خشم را ندارند. این قاتلان به دلیل مسائلی که با گفت‌وگو قابل حل است، اقدام به درگیری و سرانجام قتل می‌کنند که پس از دستگیری دچار عذاب وجدان شده و از کار خود ابراز پشیمانی می‌کنند.

در قتل‌های خانوادگی بیشتر با خفه کردن یا استفاده از ضربه‌های چاقو قتل رخ می‌دهد. از سوی دیگر اغلب قاتلان قصاص نمی‌شوند و این می‌تواند یکی از دلایل آمار بالای قتل‌های خانوادگی باشد. در همسرکشی هم روش‌های قتل و انگیزه متفاوت است. مردان بیشتر به دلیل سوءظن و در اثر

عصبانیت آنی دست به قتل می‌زنند، اما زنان بیشتر با نقشه قبلی و با کمک داروهای خواب‌آور دست به قتل می‌زنند.

افزایش خشونت‌های خانگی و قتل‌های خانوادگی آن هم بر اثر اختلافات مالی و خشونت‌های آنی، وظیفه گروه‌های مختلف جامعه را در جهت ارتقای فرهنگ خانواده‌ها و رفع نواقص احتمالی در قوانینی که باعث توجیه قتل‌ها می‌شود، سنگین‌تر از گذشته کرده است. این قتل‌ها بیشتر در محیط خانه رخ می‌دهد و پلیس در پیشگیری از آن نقشی ندارد.

باید آستانه تحمل را در جامعه بالا ببریم تا شاهد درگیری‌های مرگبار در فضای خانواده به دلیل مشکلات و اختلافات کوچک نباشیم.

نگاه کارشناس ۱

حس خیانت، عامل اصلی اکثر قتل‌های خانوادگی

قتل‌های خانوادگی در درجات بعدی قرار دارد، ضمن این‌که اختلافات خانوادگی و نزاع‌های طرفین هم می‌تواند در درجات بعدی عاملی برای وقوع جنایت در خانواده‌ها تلقی شود. نقش فرهنگ‌سازی نهادهای آموزشی مانند مدارس و مساجد و بخش فرهنگ و البته از سویی دیگر نقش و رسالت فرهنگی مراکز مشاوره برای رسیدگی به مشکلات زوجین خیلی مهم است. متأسفانه در سال‌های اخیر عمر زندگی مشترک رو به کاهش رفته است که مشاهده شده مراکز مشاوره هم به این معضل دامن می‌زنند و در روند جلسات مشاوره قطع زندگی مشترک با طلاق را توصیه کرده‌اند که این خود مهر تأییدی است بر سهل‌انگاری بسیاری از مشاوران خانواده و روان‌شناس‌ها در هنگامی که می‌توانند با راه‌حل‌های ساده در پیچه‌های امید را در آن زندگی‌های مشترک باز کنند.

عبدالصمد خرمشاهی / وکیل دادگستری:
قتل‌های خانوادگی نظیر همسرکشی یا فرزندکشی ارتباط مستقیمی با عوامل محیط و شرایط جامعه دارد. مسأله مهمی که در ارتباط با قتل‌های خانوادگی وجود دارد بحث خیانت، نداشتن درک متقابل و حس تعصب و دفاع از حریم خانواده است.
تصور خیانت دلیل اکثر همسرکشی‌ها بوده اما در فرزندکشی‌ها عامل اصلی تعصب پدر یا مادر بوده است. برای مثال پدری به دلیل انحراف دختر یا اعتیاد پسرش مرتکب قتل شده و توان کنترل خود را در شرایط بحرانی نداشته است، اما نمی‌توان تعصب را تنها عامل فرزندکشی عنوان کرد بلکه در سال‌های اخیر توهمات ناشی از مصرف مواد مخدر بویژه شیشه هم از جمله دلایل فرزندکشی بوده است. فقر مالی که در دیگر جرایم حرف اول را می‌زند در بحث

نگاه کارشناس ۲

محرك‌های قتل

تحت تأثیر قرار می‌دهد و به تبع آن فرد، درک درستی از محیط اطراف ندارد و به اعمالی خشن و ناباورانه دست می‌زند.

در مورد مجردها پدر، مادر، خواهر و برادر اولین افرادی هستند که ممکن است تحت تأثیر تصورات موهوم فرد شیشه‌ای به قتل رسیده یا آسیب ببینند. همچنین اگر فرد شیشه‌ای در بیرون خانه دوست نزدیکی داشته باشد که ساعات طولانی با او معاشرت کند او نیز در معرض خطر است.

در فرزندکشی‌ها فرد جانی تصور می‌کند با یک عروسک یا ربات در ارتباط است و بدون این‌که متوجه شود به ضرب و جرح فرزند اقدام می‌کند. براساس آمار، میزان همسرکشی بیشتر از فرزندکشی است و از آنجایی که مصرف مواد مخدر در بین مردان شایع‌تر است ارتکاب جنایت توسط آنها نسبت به خانم‌ها نیز بیشتر است.

افراد ممکن است در سنین بالا برای رهایی از افسردگی یا به‌دست آوردن توانایی برای انجام کارهای بدنی به مصرف شیشه روی آورند اما تبعاتی که این ماده برای آنان به دنبال خواهد داشت بسیار خطرناک و مشکل‌آفرین است. به نحوی که در نمونه‌ای مرد پنجاه ساله‌ای تحت تأثیر مصرف شیشه به همسر خود بدین شده و به دنبال آن مشکلاتی برای همسر و خانواده‌اش ایجاد شده بود.

در مورد آلت قتاله هم باید بگویم، ابزارهای تیز و برنده همچون چاقو و وسیله قتل در اکثر جنایت‌های خانوادگی است. در قتل‌های خانوادگی از چاقو یا وسایل برنده‌ای که در دسترس است استفاده می‌شود و کمتر پیش می‌آید فردی چاقو را از جایی تهیه کرده باشد مگر این‌که انگیزه وقوع جنایت از قبل وجود داشته باشد. البته در مواردی هم فرد قاتل از طریق خفه کردن مقتول یا مسموم کردن او اقدام به قتل می‌کند اما در بیشتر مواقع چون قاتل ناگهانی رخ می‌دهد از وسیله‌ای که دسترس به آن سریع‌تر و استفاده از آن آسان‌تر است استفاده می‌شود.

سیدمهدی صابری / عضو مرکز تحقیقات پزشکی قانونی: در سال‌های اخیر تنش‌های درون خانواده و کشمکش‌های ناشی از فشارهای روانی و اقتصادی، ارتکاب جنایت در خانواده‌ها را بیشتر کرده است.

از سوی دیگر، مصرف مواد محرک روانی بویژه شیشه می‌تواند باعث بروز افکار هذیانی و بیمارگونه شود به نحوی که حالات بدبینی شدید، جدایی از واقعیات و تصورات واهی را برای فرد به همراه دارد. افکاری مبنی بر این‌که افراد خانواده با فرد مصرف‌کننده دشمنی دارند یا حتی همسری قصد خیانت به شوهرش را دارد. منظور از مواد محرک، موادی است که بر خلاف مخدرها باعث افزایش انرژی و کم کردن خواب در فرد مصرف‌کننده می‌شود و به همین علت مصرف آن در برخی افراد بویژه جوانان زیاد است. کوکائین، شیشه و حتی ریتالین که برای درمان اختلالات روانی تجویز می‌شود در این دسته‌بندی قرار دارد.

روان‌پریشان شیشه ابتدا به خانواده خود بسیار بدبین می‌شوند. در مورد افراد متأهل اولین شخصی که مورد اتهام و بدبینی قرار می‌گیرد همسر فرد شیشه‌ای است، شایع‌ترین تصور فرد در مورد همسرش نیز افکار هذیانی خیانت است و فرد شیشه‌ای همواره تصور می‌کند شخصی در خانه آنها حضور دارد و همسرش موضوعی را از او مخفی کرده و به همین دلیل مرتکب قتل یا جنایاتی می‌شود که هیچ دلیل محکمی ندارد.

روان‌پریشان شیشه سه روز تا یک هفته پس از ارتکاب قتل، متوجه جنایت خود می‌شوند و به دنبال آن به افسردگی و ناامیدی شدید دچار می‌شوند. برخی از آنان نیز بعد از آگاهی از عملشان دست به خودکشی می‌زنند.

افراد تحت تأثیر مصرف شیشه دچار واقعیت گسیختگی می‌شوند و رفتارهایی خشن و تکان‌دهنده از خود نشان می‌دهند. این ماده سه بخش از سیستم‌های شیمیایی حساس در مغز را که باید به صورت متعادل با یکدیگر عمل کند

طرح: محمود قوشه

نگاه کارشناس ۳

ارتکاب جنایت بر اثر استفاده از مواد محرک

عصبانیت‌های آنی یکی از دلایل مهم وقوع قتل‌های خانوادگی است. این مورد بیشتر در بیماران روانی شایع است، اما دلیلی که در سال‌های اخیر و در قتل‌های خانوادگی بسیار شاهد آن بوده‌ایم ارتکاب جنایت بر اثر استفاده از مواد محرک همچون شیشه و آمفتامین‌ها بوده اما از سوی دیگر، قتل‌های ناشی از مصرف الکل در کشور، آمار پائینی را به خود اختصاص داده است.

قاتلان خانوادگی پس از دستگیری مدعی می‌شوند بر اثر جنون آنی مرتکب قتل شده‌اند که ادعای جنون عاملی برای تبرئه نیست و کسی نمی‌تواند به صرف این‌که در لحظه وقوع حادثه جنون آنی داشته، برای خودش مجوز قتل صادر کند.

علی باغبانیان / روانپزشک و عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران: ادعای تعصب و دفاع از حریم خانواده دلیل عمده قتل‌های خانوادگی است.

برای مثال فردی با تصور این‌که خواهر، مادر یا همسرش ارتباط نامشروعی با فرد دیگری دارد، این حق را برای خود قائل می‌شود که او را بکشد. این عامل بسته به شرایط فرهنگی و اجتماعی در برخی استان‌ها پررنگ‌تر است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد، یک‌سوم افرادی که مرتکب قتل خانوادگی شده‌اند، هیچ‌گونه سابقه کیفری نداشته‌اند و این نشان می‌دهد این‌گونه افراد بدون برنامه‌ریزی قبلی و فقط بر اثر عصبانیت آنی یا یک ضربه عامل مرگ یک انسان بوده‌اند.